

ลักษณะเด่นของแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทยที่เชื่อมโยงกับบริบท
ท้องถิ่นสำหรับระดับประถมศึกษาตอนต้น ที่สร้างโดยครู
ในสามจังหวัดชายแดนใต้

The Outstanding Characteristics of the Junior Primary
Education Thai Basic Vocabulary List Books Based on Local
Stories by Teachers in the Three Southern Border Provinces

Received: 24 October, 2019

Revised: 6 January, 2020

Accepted: 5 March, 2020

สรินฎา ปุติ¹

Sarinda Puti

วรรณะ หนูหมื่น²

Wanna Numun

วิฑูรย์ เมตตาจิตร์³

Vitoon Mettajit

Abstract

The purpose of this article was to study 4 outstanding characteristics of the Junior Primary Education Thai Basic Vocabulary List Books: 1) the content of the books that enables teachers and students to connect with one another through the context of the three southern border provinces; 2) university teachers acting as mentors; 3) the books' greater emphasis on vocabulary

¹ดร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย
Ph.D., Development of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Thailand

²รองศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย
Associate Professor, Ph.D., Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Thailand

³อาจารย์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย
Lecturers, Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Thailand

Corresponding Author: E-mail: wanna.nu@psu.ac.th

and pictures; and 4) the construct of the books and their categories. To analyze the books, qualitative and action research methods were conducted. Moreover, the concept of specific textbook consideration was employed as the research framework, and descriptive analysis was done in the discussion section.

The findings revealed that the books under discussion have three outstanding characteristics: 1) that the teachers and students live in the three southern border provinces enables the teachers to design lessons appropriate for their students who use Patani Malay as the mother tongue and Thai as the second language; 2) that the university mentors work in the same areas as the teachers and provide the knowledge of educational psychology, Thai principles and teaching Thai as the second language for them enables the teachers to incorporate their local contexts into the reading practices and to construct the sentences by using the basic vocabulary bank which is in accordance with the students' experiences; 3) not only can these books that are based on everyday life give the students pleasure, but also they help them memorize vocabulary words well since the words that are usually misspelled and mispronounced are highlighted in these books; and 4) although the construct and content management of the books of each educational level vary according to the learning units as set by the Ministry of Education, these books that are based on the community contexts enable the students to practice reading and writing and to learn Thai vocabulary, while at the same time making them enjoy their familiar lifestyles in southern Thailand. All of these characteristics therefore strengthen the effectiveness of learning Thai among the students in the three southern border provinces.

Keywords: Junior Primary Education, Thai Basic Vocabulary List Books, three southern border provinces

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเด่น 4 ด้านของแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในด้าน 1) เนื้อเรื่องของแบบเรียนที่ครูกับนักเรียนเชื่อมโยงกันได้ด้วยบริบทท้องถิ่น 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ครูอุดมศึกษาทำหน้าที่พี่เลี้ยง 3) การเน้นคำศัพท์และภาพ 4) โครงสร้างหมวดหมู่เนื้อหา การวิเคราะห์แบบเรียนเฉพาะกิจนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการปฏิบัติการ อภิปรายผลแบบพรรณนาวิเคราะห์อย่างอิงแนวคิดการพิจารณาแบบเรียนเฉพาะกิจ

ผลวิจัยพบว่า แบบเรียนเฉพาะกิจข้างต้น มีลักษณะเด่น ดังนี้ 1) ผู้สร้างแบบเรียนและผู้เรียนอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้เหมือนกัน สถานะคนใน ส่งผลให้ครูสอนได้อย่างตรงประเด็นและเข้าใจเงื่อนไขที่ผู้เรียนจำนวนมากใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภาษาแม่คือมลายูถิ่นปัตตานี 2) การมีอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่เดียวกันเป็นพี่เลี้ยงช่วยสอนจิตวิทยาการศึกษา ให้ความรู้ภาษาไทยและชี้แนะแนวคิดการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ช่วยให้ครูใช้บริบทท้องถิ่นผูกเรื่องราวของแบบฝึกอ่าน และสร้างประโยคด้วยคลังคำพื้นฐานอย่างเชื่อมโยงกับประสบการณ์ตรงของผู้เรียน 3) นอกจากความสุขที่ได้เรียนเรื่องในชีวิตประจำวัน การเน้นคำศัพท์ที่มักอ่านผิด เขียนผิด และใช้ภาพสวยงามคู่คำศัพท์ จุดเด่นเหล่านี้มีผลต่อการจดจำภาษาไทยที่เรียน 4) โครงสร้างและการจัดหมวดหมู่เนื้อหาแต่ละระดับชั้น ต่างกันตามหน่วยการเรียนรู้ที่กระทรวง ศึกษาธิการกำหนด แต่แบบเรียนเฉพาะกิจมีจุดเด่นที่ใช้บริบทชุมชนเป็นฉากสำคัญให้นักเรียนได้อ่าน ได้เขียน เรียนรู้ศัพท์ภาษาไทยอย่างรู้สึกใกล้ชิดกับวิถีชีวิตท้องถิ่นชายแดนใต้ จุดเด่นทั้งหมดนี้ช่วยสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาไทยให้นักเรียนประถมต้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

คำสำคัญ: ระดับประถมศึกษาตอนต้น แบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย
สามจังหวัดชายแดนใต้

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีลักษณะเด่นที่ต้องตระหนักคือ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ส่วนภาษาแม่คือภาษามลายูถิ่นปัตตานี หมายถึงภาษามลายูที่ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ใช้สื่อสารในพื้นที่ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอ ในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอสบ้าย้อย อำเภอเทพา และอำเภอนาทวี (Watcharasukum, 2012, p. 4)

ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้สอนจำเป็นต้องปรับประยุกต์ รวมถึงพัฒนาแบบเรียน และวิธีการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ผู้เรียนจำนวนมากในท้องถิ่นใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ (Jansawang, 2007)

ครูผู้สอนภาษาไทยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้จึงควรเข้าใจมโนทัศน์เรื่องความต่างระหว่างภาษาแม่ (ในท้องถิ่นนี้คือ ภาษามลายูถิ่นปัตตานี) กับภาษาที่สอง (ในท้องถิ่นนี้คือ ภาษาไทย) เพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักจิตวิทยาการศึกษาที่เน้นเรื่องการเรียนรู้ภาษาอย่าง Vygotsky (as cited in Petcharaporn, 2018, p. 19) อภิปรายถึงความแตกต่างด้านการเรียนรู้ภาษาแม่ ที่เป็นภาษาแรกของเด็ก กับการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กว่าเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาแรก หรือภาษาแม่ได้ตามพัฒนาการของช่วงวัย โดยเฉพาะระบบพัฒนาการทางภาษาในช่วงวัยที่เข้าใจว่าระบบภาษาคือระบบสัญลักษณ์ หลังจากนั้นเด็กก็จะเรียนรู้ความซับซ้อนของภาษาแม่ที่เป็นภาษาแรกซึ่งเขาสื่อสารอย่างใกล้ชิดตั้งแต่แรกเริ่ม ตามลำดับทั้งระบบเสียง ระบบไวยากรณ์ ระบบโครงสร้างของภาษาแม่ ส่วนการเรียนรู้ภาษาที่สอง เด็กต้องใช้เวลามากขึ้นและใช้วิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบซับซ้อนกว่า เพราะได้มาเรียนรู้ภาษาที่สองในภายหลัง เงื่อนไขหลักที่มีส่วนผลักดันให้พัฒนาการเรียนรู้ภาษาที่สองได้มากขึ้น คือ ผู้เรียนภาษาที่สองต้องเล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทการสื่อสารด้วยภาษาที่สองในบริบทชีวิตประจำวัน

ทั้งนี้ด้วยเงื่อนไขที่ภาษาไทยอยู่ในฐานะภาษาที่สองในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยเฉพาะในท้องถิ่นชนบท อีกทั้งการเรียนภาษาที่สอง ก็มีความซับซ้อนและยากสำหรับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเพราะพวกเขาเริ่มทำความเข้าใจภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง หลังใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่แล้ว ทั้งนี้การเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นจำเป็นต้องใช้เวลาเรียนยาวนานอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถเข้าใจและใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยดังกล่าวที่สังเขปมานี้ คือที่มาของเหตุผลที่เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 3 จังหวัดชายแดนใต้มีคะแนนภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ (Jansawang, 2007). ถึงกระนั้นก็มีนักวิชาการชี้แนวการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาที่สองว่า ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนภาษาที่สองได้เรียนรู้จากบทเรียนใกล้ตัวตามสภาพบริบทท้องถิ่น เพื่อสร้างความสุขในการเรียนพร้อมกับได้พัฒนาภาษาที่สองอย่างต่อเนื่อง (Dokjun, 1993; as cited in Petcharaporn, 2018)

การเล็งเห็นความสำคัญให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาไทย โดยอ่านออก เขียนได้และมีคะแนนสูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้สร้างโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง มอบหมายให้เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์ สร้างโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ผลสัมฤทธิ์วินัยกรรมบัญญัติคำภาษาไทยพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาตอนต้นของครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาไทย โดยใช้แบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทยที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้สร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น หัวข้อวิจัยนี้จะได้อภิปรายแต่ละประเด็นตามลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะเด่น 4 ด้านของแบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในด้าน 1) เนื้อเรื่องของแบบเรียนที่ครูกับนักเรียนเชื่อมโยงกันได้ด้วยบริบทท้องถิ่น 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ครูอุดมศึกษาทำหน้าที่พี่เลี้ยง 3) การเน้นคำศัพท์และภาพ 4) โครงสร้างหมวดหมู่เนื้อหา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาลักษณะเด่นของแบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1 และ 2 ที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกันสร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นนั้นมีประโยชน์ในแง่การได้เห็นถึงโครงสร้าง และการจัดหมวดหมู่เนื้อหาแบบเรียนเฉพาะกิจดังกล่าว ทั้งในหมวดคลังคำพื้นฐานที่นำมาสร้างให้เป็นประโยคอย่างเชื่อมโยงกับบริบทชุมชน การจัดประเภทหมวดหมู่บทเรียน แยกคำตามโครงสร้างสระ เสียงสระ และอักษร 3 หมู่ ในแบบเรียนประถมที่ 1 ส่วนแบบเรียนประถมที่ 2 จัดหมวดหมู่คลังคำด้วยการพิจารณาจากมาตราตัวสะกด การควบกล้ำ การใช้คำอักษรรนำ การใช้ รร และ การันต์

แบบเรียนภาษาไทยทั้ง 2 ระดับมีการผูกเป็นเรื่องราวเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ยังมีนักเรียนจำนวนมากใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ความโดดเด่นข้างต้นของแบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 และ 2 ที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกันสร้างขึ้นนั้น จะเป็นแนวทางให้ได้พิจารณาถึงความสำคัญจำต่อการสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจในท้องถิ่นที่มีความแตกต่าง

ในบริบทสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาความสอดคล้องกับการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยที่การพิจารณาโครงสร้าง และการจัดหมวดหมู่เนื้อหาของแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย 708 คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย 1,098 คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแบบเรียนชุดนี้ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกันสร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้แบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้นดังกล่าวถูกสร้างสรรค์ขึ้นเฉพาะกิจด้วยบรรดาคครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง (2562) ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่มอบหมายให้เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการงานในลักษณะวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เป้าหมายการร่วมสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจด้านบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้นโดยมีอาจารย์ระดับอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง มีกลไกหลักของการสร้างแบบเรียนคือครูกว่า 60 คนในท้องถิ่นชายแดนใต้ 20 โรงเรียน ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านรูสะมิแล ครูโรงเรียนบ้านคูวัง ครูโรงเรียนบ้านจือระ ครูโรงเรียนประชานิธิศานโคกม่วง ครูโรงเรียนรัชดาภิเษก ครูโรงเรียนบ้านป่าไร่ ครูโรงเรียนบ้านควนลังกา ครูโรงเรียนสมเด็จพระหลวงพ่อดาวัดช้างไห้ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านยูโย ครูโรงเรียนบ้านโต๊ะติเต ครูโรงเรียนบ้านยามูเฉลิม ครูโรงเรียนบ้านลิเตะ ครูโรงเรียนบ้านบุเกกุง ครูโรงเรียนชุมชนบ้านแป้น ครูโรงเรียนบ้านคูวัง ครูโรงเรียนบ้านปะกาลิมปูระ ครูโรงเรียนบ้านตันหยงลูโ๊ะ ครูโรงเรียนบ้านมะพร้าวตันเดียว ครูโรงเรียนบ้านโคกเรียง ครูโรงเรียนอนุบาลสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ข้อมูลหลักการวิจัย

ข้อมูลหลักของการวิจัย คือเรื่องราวท้องถิ่นของแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจจากหนังสือบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ป.1 พ.ศ. 2562 จำนวน 708 คำ และ บัญชีคำพื้นฐาน ป. 2 พ.ศ. 2562 จำนวน 1,098 คำ ในโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการ

พัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การเล็งเห็นความสำคัญข้างต้นให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาไทยให้อ่านออก เขียนได้ มีคะแนนที่สูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้สร้างโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง มอบหมายให้เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ ตอนล่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะศึกษาศาสตร์ สร้างโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ผลสัมฤทธิ์อันวัตรกรรมบัญชีคำภาษาไทยพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาตอนต้นของครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่จำนวนมากยังใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาไทย ด้วยการใช้แบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทยเฉพาะกิจที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้สร้างขึ้น อย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น

วิธีการวิจัย

ในลำดับต้นเป็นการวิจัยจากเอกสารแบบเรียน โดยพิจารณาโครงสร้างของตัวเล่ม ในแบบเรียน และการจัดหมวดหมู่เนื้อหาแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย 708 คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ แบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย 1,098 คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแบบเรียนชุดนี้ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกันสร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น ชั้นนี้จะพบลักษณะเด่นของแบบเรียนเฉพาะกิจด้านเนื้อเรื่องต่าง ๆ ในแบบเรียนที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ เขียนเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น การเน้นคำศัพท์และภาพ รวมทั้ง โครงสร้างและการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในแบบเรียน

ในลำดับท้ายเป็นการวิจัยโยงกับปฏิบัติการด้านการร่วมสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจ ดังกล่าว ทั้งในแง่บทบาทการทำหน้าที่ของครูมหาวิทยาลัยในฐานะพี่เลี้ยง (mentor) และ บรรดาครูระดับประถมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ชายแดนใต้ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในฐานะผู้ มีบทบาทหลักด้านการสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจดังกล่าว

เมื่อได้ผลลัพธ์ทั้ง 2 ประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยจะรายงานผลการศึกษาด้านการจัด โครงสร้างของตัวเล่มแบบเรียนกับหมวดหมู่เนื้อหาและปฏิบัติการด้านการร่วมสร้าง แบบเรียนระหว่างครูพี่เลี้ยงระดับมหาวิทยาลัยกับครูระดับประถมศึกษาตอนต้น แล้วอภิปรายสรุปผลวิจัย โดยวิพากษ์ลักษณะเด่นแบบเรียนเฉพาะกิจข้างต้นในรูปแบบ พรรณนาวิเคราะห์

แนวคิดและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาลักษณะเด่นของแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ตอนต้นปีที่ 1 และ 2 ที่ครูใน 3 จังหวัดชายแดนใต้สร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น มีแนวคิดและงานวิชาการสำคัญที่เกี่ยวข้องสรุปอย่างสังเขปได้ดังนี้

แบบเรียนเฉพาะกิจที่ออกแบบและสร้างขึ้นเพื่อใช้สอนผู้เรียนในพื้นที่พิเศษ เฉพาะกลุ่ม ดังเช่นการสร้างแบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ตอนต้นที่ครูใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ร่วมกันเขียนขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น เพื่อยกระดับการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในท้องที่ที่ผ่านเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนั้น นักวิชาการผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติอภิปรายว่า แนวทางการจัดการปัญหา “ที่ได้ผลดีที่สุด” คือการให้ครูในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่มีประสบการณ์อย่างยาวนานในการคลุกคลีจนเข้าใจเงื่อนไขทางภาษาและสังคมของคน 3 จังหวัดชายแดนใต้ และที่สำคัญคือต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จิตวิทยา การสอน ทั้งครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ หรือครูระดับอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็น ครูพี่เลี้ยงให้ครูประถมโรงเรียนท้องถิ่นต่างๆ ได้เรียนรู้การสอนให้แก่แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา ตอนต้นที่จำนวนมากยังใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (Nilsuk & Phetmanee, 2010, p. 108)

เงื่อนไขสำคัญไม่น้อยกว่าการจำเป็นต้องอาศัยครูผู้มีความเชี่ยวชาญภาษาไทยและมีประสบการณ์สอนยาวนานในพื้นที่ชายแดนใต้ นั่นคือปัจจัยที่ Nilsuk & Phetmanee (2010, p. 108) อภิปรายว่านักเรียนจำนวนมากใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ แต่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง นี่คือเหตุผลสำคัญที่ชี้ถึงระดับทักษะภาษาไทยในชั้นที่ยังต้องพัฒนาให้แก่แก่นักเรียนท้องถิ่น 3 จังหวัดชายแดนใต้

การพยายามจัดการปัจจัยหลักที่กระทบคุณภาพการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2 ของนักเรียน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ผู้วิจัยจึงได้พยายามสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจในการพัฒนาทักษะภาษาไทยให้แก่แก่นักเรียน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีงานวิจัยของ Jansawang (2007; cited in Nilsuk & Phetmanee, 2010, p. 116) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ใช้เสียงบรรยายภาษาไทย และเสียงบรรยายสองภาษา

Jansawang (2007; as cited in Nilsuk & Phetmanee, 2010, p. 116) วิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ โดยเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ใช้เสียงบรรยายภาษาไทยและเสียงบรรยาย

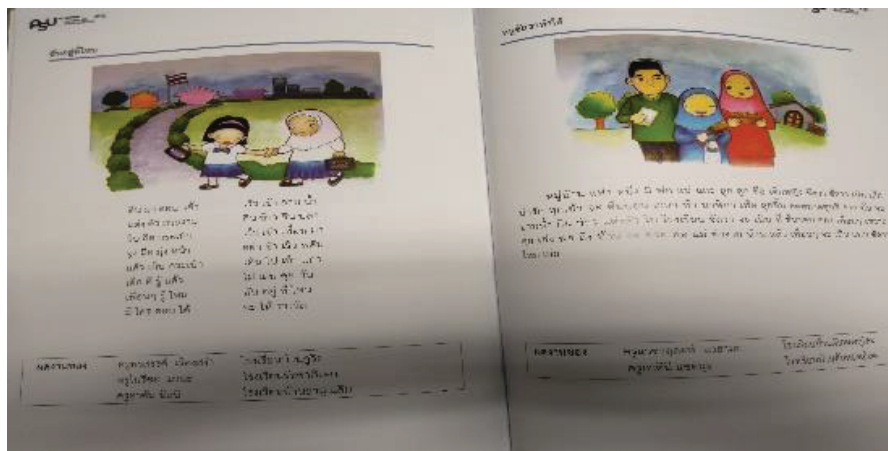
สองภาษา 2) เปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ โดยเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ใช้เสียงบรรยายภาษาไทยและเสียงบรรยายสองภาษา ประชากรกลุ่มวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนประถมปีที่ 4 รวม 60 คน โรงเรียนบ้านโกตาบารู ยะลา แบ่งกลุ่มประชากรแบบควบคุม 30 คน เป็นนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้เสียงบรรยายภาษาไทย และกลุ่มทดลอง 30 คน เป็นนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้เสียงบรรยายสองภาษา ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้เสียงบรรยายภาษาไทย กับนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้เสียงบรรยายสองภาษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความต่างกันเมื่อใช้แบบเรียนเฉพาะกิจด้วยสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเสียงภาษาไทย กับเสียงบรรยายสองภาษา เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยในฐานะภาษาที่ 2 ของนักเรียนประถมชายแดนใต้ โดยพบว่าผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าอยู่การเรียนรู้ด้วยภาษาไทยเป็นหลักนั้น ข้อสรุปที่ได้สอดคล้องกับความเห็นของ Dokjun (1993; as cited in Petcharapom, 2018, pp. 23-24) ที่อภิปรายถึงความสำคัญของการสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจในการยกระดับความสามารถผู้เรียนภาษาที่สองว่า แบบเรียนเฉพาะกิจนั้นจำเป็นต้องสร้างขึ้นอย่างสอดคล้องกับบริบทในสถานการณ์ประจำวันของผู้เรียนภาษาที่สอง เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนว่าภาษาที่สองมีความสำคัญในชีวิตจริง ผู้เรียนก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาที่สอง เพราะเห็นประโยชน์ของภาษาที่สองด้านการสื่อสารในสังคมของตน ทั้งนี้มีประเด็นที่พึงตระหนักว่าควรใช้แบบเรียนเฉพาะกิจสอนภาษาที่สองให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่อายุน้อย เพื่อผลในเชิงพัฒนาการด้านการจดจำคำศัพท์และความเข้าใจโครงสร้างภาษาที่สองให้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

แนวคิดและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสำคัญของการสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจ ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษา เขต 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังอภิปรายอย่างสังเขปมานี้ ผู้วิจัยจะปรับประยุกต์เพื่อศึกษาลักษณะเด่นของแบบเรียนเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ร่วมกันสร้างขึ้นอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น ดังมีผลการวิจัยต่อไปนี้

ผลการวิจัย

แบบเรียนบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทยประถมศึกษาปีที่1และ2 ใน 3 จังหวัดชายแดน
ใต้มีลักษณะเด่น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่างภาพประกอบและเรื่องฝึกอ่านภาษาไทยที่สัมพันธ์บริบทชายแดนใต้
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย จากแบบเรียนเฉพาะกิจบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

(Lower Southern Office of the Higher Education and Commission Higher
Education Development Network: Songkhla, 2019)

1. เนื้อเรื่องของแบบเรียนที่ครูกับนักเรียนเชื่อมโยงกันได้ด้วยบริบทท้องถิ่น 3
จังหวัดชายแดนใต้ มีดังนี้

เนื้อเรื่องฝึกอ่านท้ายแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเด่นเน้น
ความสัมพันธ์กับบริบทท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการประกอบอาชีพทำสวน
ยางพารา การเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ลิงขึ้นมะพร้าว สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล น้ำตก
แหล่งประกอบศาสนกิจทั้งมัสยิดและวัด วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม การมีผู้อาวุโสใน
ครอบครัวเป็นที่รวมใจลูกหลาน

เนื้อเรื่องฝึกอ่านท้ายแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเด่นเน้น
ความสัมพันธ์กับบริบทท้องถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านการประกอบอาชีพทำนา
ทำสวนยางพารา ค้าขาย การเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ป่า แพะ ภูมิทัศน์ในท้องถิ่นสมบูรณ์ทั้งทะเล

น้ำตก ป่าเขา วิถีอิสลามในชุมชนที่อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขกับคนที่นับถือพุทธศาสนา การเรียนรู้ในโรงเรียนและการกินอยู่ในครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้ครูระดับประถมศึกษาตอนต้นโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนใต้ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในฐานะกลไกหลักของการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐาน ประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้ทำหน้าที่ต่อไปนี้ 1) สืบค้นคลังคำในบัญชีพื้นฐานแต่ละระดับชั้น 2) จำแนกคำตามองค์ประกอบและหลักการแบ่งหมวดหมู่คำ ที่อาจารย์ อุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงชี้แนะ โดยยึดจากหลักสูตรแกนกลางมาตรฐาน 3) สร้างประโยคจากบัญชีคำในแต่ละระดับชั้น โดยเชื่อมโยงความกับบริบทท้องถิ่น มีการผูกเป็นเรื่องราวของชุมชนเพื่อตั้งให้ผู้เรียนรู้สึกใกล้ชิดกับเนื้อหาแบบเรียนและมีความสุขที่ได้ฝึกอ่าน ฝึกเขียน เรียนภาษาไทยจากเรื่องราวในประสบการณ์ตรงของพวกเขาตามบริบทท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนใต้

2. บทบาทการทำหน้าที่ของอาจารย์อุดมศึกษาในฐานะครูพี่เลี้ยง (mentor)

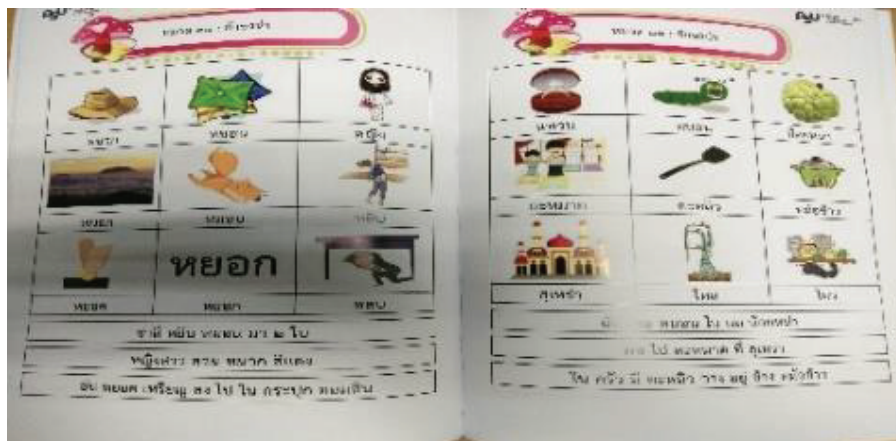
2.1 อาจารย์ระดับอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง (mentor) ในบทบาทการชี้แนะเชิงจิตวิทยาการศึกษา

หัวหน้าวิจัยนี้เป็นอาจารย์ผู้มีความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษา ทำหน้าที่แนะนำครูในโครงการฯ ให้เขียนเรื่องราวสร้างแบบฝึกอ่านภาษาไทย โดยดึงประสบการณ์ร่วมที่เป็นความสุขจากประสบการณ์ตรงของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเขตท้องถิ่นชายแดนใต้ ที่คุ้นชินกับบริบทท้องถิ่นของเขา จุดประสงค์เพื่อเราให้เกิดความสนใจต่อแบบเรียนภาษาไทย และมีความสุขในการเรียนอย่างไม่รู้สึกเป็นอื่นกับบทเรียนที่กำลังทำความเข้าใจ สำหรับนักเรียนจำนวนมากที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

2.2 อาจารย์ระดับอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง (mentor) ในบทบาทการให้ความรู้ภาษาไทย และชี้แนะแนวทางการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

ผู้ร่วมวิจัยในโครงการนี้เป็นอาจารย์ผู้มีความรู้ด้านภาษาไทย และมีประสบการณ์ในการสอนผู้เรียนเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งผู้เรียนจำนวนมากใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ใช้ภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาแม่ ประสบการณ์ด้านการสอนผู้เรียนในท้องถิ่นดังกล่าวเป็นเวลานาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้แนะครูชายแดนใต้ให้มีส่วนร่วมสร้างแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ โดยยังคงยึดแกนกลางคลังคำศัพท์ วิธีสร้างคำ ลักษณะและองค์ประกอบของคำในภาษาไทยชั้นประถมต้นไว้ได้อย่างตรงตามข้อกำหนดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ขณะเดียวกันก็ช่วยกระตุ้นให้ครู

ในโครงการนำบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ร่วมกับการเรียนการสอนภาษาไทยนักเรียน ประถมต้นชายแดนใต้ให้มีเนื้อหาผสมกลมกลืนกันเพื่อเอื้อต่อการถ่ายโยงการเรียนรู้ระหว่าง ภาษาแม่กับภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองด้วย

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างแผนภาพประกอบคำศัพท์ที่มีจุดเน้นอย่างสัมพันธ์กับบริบทชายแดนใต้
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย จากแบบเรียนเฉพาะกิจบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

(Office of the Higher Education Commission Lower Southern Higher Education
Development Network: Songkhla, 2019)

3. การเน้นคำศัพท์และภาพในแบบเรียน มีลักษณะเด่น ดังนี้

ตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ พบว่ามีการแสดงรูปภาพประกอบควบคู่กับ
คำศัพท์ต่าง ๆ ในคลังคำพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2

ตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ พบว่ามีการเน้นและเพิ่มขนาดของคำศัพท์
บางคำ ที่มักอ่านผิด เขียนผิด และเป็นตัวอย่างคำของการผันเสียงวรรณยุกต์ การผันอักษร
ในคลังคำพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ มีการแยกบัญชีคำพื้นฐานในภาคเรียนที่ 1
และภาคเรียนที่ 2 ตามการจัดโครงสร้างเนื้อหาชุดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานแกนกลางของ
หลักสูตรแต่ละภาคเรียน แต่ละระดับชั้นที่เป็นไปตามข้อกำหนดกระทรวงศึกษาธิการ

4. การจัดหมวดหมู่เนื้อหาแบบเรียน

4.1 การจัดหมวดหมู่เนื้อหาแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเด่น ดังนี้

หมวดหมู่ที่ 1 ของตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีหมวดหมู่เนื้อหาคลังคำจัดขึ้นตามการพิจารณาด้านองค์ประกอบของโครงสร้างสระ เสียงสระ และอักษร 3 หมู่ ที่ประกอบขึ้นเป็นคำ ในบัญชีคำพื้นฐานของระดับการเรียนรู้ประถมปีที่ 1 มีหมวดหมู่เนื้อหาแยกเป็น 9 หมวดได้แก่ หมวด 1) สระคงรูป อักษรกลาง สระเสียงยาว หมวด 2) อักษรกลาง สระเกิน สระเสียงสั้น หมวด 3-4) อักษรสูง สระคงรูป สระเสียงสั้น สระเสียงยาว หมวด 5) อักษรต่ำ สระคงรูป สระเสียงยาว หมวด 6) อักษรต่ำ สระเสียงสั้น สระคงรูป สระเกิน หมวด 7) สระคงรูป 2 พยางค์ หมวด 8) สระลดรูป เปลี่ยนรูป หมวด 9) ตัวควบกล้ำ อักษรนำ คำที่ออกเสียงสระอะกึ่งเสียง

หมวดหมู่ที่ 2 ของตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีหมวดหมู่จัดขึ้นตามเนื้อหาที่เป็นรูปแบบเรื่องราว ซึ่งครู 3 จังหวัดชายแดนใต้แต่งขึ้นโดยใช้คลังคำพื้นฐาน แล้วผูกเป็นเรื่องจากบริบทท้องถิ่นอันมีภาพประกอบ เนื้อหาส่วนนี้ให้นักเรียนได้ฝึกอ่านภาษาไทยจากเรื่องที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชน

4.2 การจัดหมวดหมู่เนื้อหาแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะเด่น ดังนี้

หมวดหมู่ที่ 1 ของตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีหมวดหมู่เนื้อหาคลังคำ ที่จัดขึ้นแยกตามหมวดหมู่ต่อไปนี้ หมวด 1) พิจารณาด้วยมาตราตัวสะกด มีชุดคำ แม่ ก กา แม่กง แม่กม แม่เกว แม่เกย แม่กน แม่กด แม่กก แม่กบ หมวด 2) ชุดคำควบกล้ำในคลังคำพื้นฐาน หมวด 3) ชุดคำ อักษรนำ หมวด 4) ชุดคำรร หมวด 5) ชุดคำการันต์ และหมวด 6) ชุดคำเบ็ดเตล็ดแยกเป็นชุดคำแต่ละประเภท ได้แก่ หมวด 6.1) ชุดคำเครื่องแต่งกายเสื้อผ้า หมวด 6. 2) ชุดคำชนิดของดอกไม้ หมวด 6.3) ชุดคำการประกอบอาชีพ หมวด 6. 4) ชุดคำการแสดงความรักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

หมวดหมู่ที่ 2 ของตัวเล่มแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีหมวดหมู่จัดขึ้นตามเนื้อหาที่เป็นรูปแบบเรื่องราว ซึ่งครู 3 จังหวัดชายแดนใต้แต่งขึ้นโดยใช้คลังคำพื้นฐาน แล้วผูกเป็นเรื่องจากบริบทท้องถิ่นอันมีภาพประกอบ เนื้อหาส่วนนี้ให้นักเรียนได้ฝึกอ่านภาษาไทยจากเรื่องที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเด่นของแบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 และ 2 แบบเรียนนี้นับเป็นแบบเรียนเฉพาะกิจที่สร้างสรรค์ขึ้น โดยบทบาทหลักอยู่ที่ครูโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ร่วมกันสร้างแบบเรียนบัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 และ 2 ให้มีประโยคและเนื้อเรื่องอย่างเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น

ลักษณะเด่นของแบบเรียนเฉพาะกิจ บัญญัติคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 และ 2 ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบลักษณะเด่น ดังนี้

ลักษณะเด่นประการแรก ผู้สร้างแบบเรียนให้นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในเขต 3 จังหวัดชายแดนใต้ ก็คือ คนในพื้นที่ นั่นคือ ครูในเขต 3 จังหวัดชายแดนใต้ ครูทุกคนที่ร่วมสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจนี้คือผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนต้นโดยตรงทั้งสิ้น การมุ่งให้ครูในท้องถิ่นซึ่งรับผิดชอบสอนนักเรียนดังกล่าวโดยตรง เป็นกลไกหลักในการร่วมสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจนี้ขึ้น มาจากผลการศึกษาเชิงปฏิบัติการด้านการเรียนการสอนที่เน้นว่าการสอนเนื้อหาอย่างตรงประเด็นและเข้าถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนในพื้นที่พิเศษ หากได้ครูผู้มีความรู้ที่อยู่พื้นที่นั้น ประสิทธิภาพการเรียนการสอนเด็กนักเรียนในท้องถิ่นพิเศษก็จะมีมากขึ้น (Yousimarak, 2010; as cited in Nilsuk & Phetmanee, 2010, p. 108)

กล่าวโดยนัยแล้ว แนวคิดข้างต้นอนุมานได้ถึงนักเรียนประถมต้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่จำนวนมากยังคงใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภาษาแม่คือภาษามลายูถิ่น จุดเด่นประการนี้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยครูในพื้นที่เดียวกันซึ่งเข้าใจและเล็งเห็นสภาพการณ์ท้องถิ่นว่า นี่คือเงื่อนไขที่กระทบต่อคุณภาพการใช้ภาษาไทยในการอ่าน การเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่คะแนนภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ การสอนคนในพื้นที่พิเศษด้วยครูในพื้นที่พิเศษเดียวกันจึงนับเป็นแนวทางจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพภาษาไทยให้สูงขึ้นได้

ลักษณะเด่นประการที่สอง คือ ครูในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นผู้ร่วมกันพิจารณาข้อมูลจากบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานในการสร้างประโยค และผูกเป็นเรื่องราวแบบฝึกอ่าน โดยใช้คลังคำพื้นฐานภาษาไทยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 การจัดการศึกษาและออกแบบในการสร้างบทเรียนข้างต้น โดยมีอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่พิเศษเดียวกันทำหน้าที่ครูพี่เลี้ยง เพื่อป้องกันความสำคัญเชิงจิตวิทยาการศึกษา การให้ความรู้ด้านหลักภาษาไทยและชี้แนะแนวคิดการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองนี้ การออกแบบเพื่อมีส่วนร่วมระหว่างครูประถมต้นกับครูอุดมศึกษาในพื้นที่ ให้ได้ร่วมกัน

สร้างแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจดังกล่าว นับเป็นแนวทางที่เหมาะสมถูกต้องตามที่นักวิชาการผู้อำนวยความสะดวกสถาบันรามจิต (Yousimarak, 2010; as cited in Nilsuk & Phetmanee, 2010, p. 108) อภิปรายว่ากระบวนการดังกล่าวมีผลให้เรื่องราวฝึกอ่านและแบบเรียนภาษาไทยเฉพาะกิจนี้ สามารถถึงประสบการณ์ร่วมที่เป็นความสุขจากประสบการณ์ตรงของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเขตท้องถื่นชายแดนใต้ และยังส่งผลเร้าการเรียนรู้ให้เกิดความสนใจต่อแบบเรียนภาษาไทย โดยมีความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ผู้เรียนจำนวนมากใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

ลักษณะเด่นประการที่สาม คือในแบบเรียนเฉพาะกิจนี้มีการเน้นคำศัพท์ที่มักอ่านผิดเขียนผิดโดยใช้ขนาดอักษรที่ใหญ่กว่าปกติ เพื่อเด่นสะดุดตาให้นักเรียนจดจำได้เร็ว พร้อมกับมีภาพสีสวยงามประกอบคำศัพท์ และรูปวาดที่เข้ากับเรื่องราวฝึกอ่านท้ายเล่มของแบบเรียนเพื่อผลทั้งความสุนทรีย์เห็นงานศิลปะและภาพสวยงามนั้นยังช่วยโยงให้นักถึงคำศัพท์ที่อยู่คู่กับภาพนั้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดว่าการจดจำคำศัพท์จากการมีภาพควบคู่ ส่งผลให้ผู้เรียนวาดเป็นผังโน้ตในกระบวนคิดของตนเองได้ นี่มีผลโดยตรงต่อความคงทนด้านการเรียนรู้ภาษา (Jankaew et al., 2016, pp. 165-178)

ลักษณะเด่นประการที่สี่ คือ โครงสร้างและการจัดหมวดหมู่เนื้อหาในบทเรียนเฉพาะกิจ คลังคำพื้นฐานภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 และ 2 นี้ มีการวางโครงสร้างและจัดหมวดหมู่ในแต่ละระดับชั้นแตกต่างกัน พิจารณาตามเนื้อหาภาษาไทยของแต่ละระดับชั้นที่กระทรวงศึกษาธิการแจกแจงหน่วยการเรียนรู้ ประเด็นเด่นชัดที่สำคัญคือ แบบเรียนเฉพาะกิจคลังคำภาษาไทยนี้ ครูในท้องถิ่นสร้างประโยชน์ด้วยศัพท์ที่โยงกับลักษณะเฉพาะของบริบทท้องถิ่นทั้งวิถีชีวิต สภาพภูมิประเทศ ศาสนา การได้อ่านและเรียนรู้ศัพท์อย่างเชื่อมโยงโดยตรงกับบริบทท้องถิ่นของผู้เรียน ผ่านแบบเรียนภาษาที่สองนั้นเป็นแนวคิดที่ Dokjun (1993; as cited in Petcharaporn, 2018, pp. 23-24) แสดงทัศนะว่ากระบวนการดังกล่าวนับเป็นการเพิ่มความจดจำเนื้อหาที่เรียนและสร้างความสนใจพร้อมกับให้ความสุขในการเรียนภาษาที่สอง

การอภิปรายอย่างสรุปถึงผลการศึกษาลักษณะเด่นของแบบเรียนเฉพาะกิจบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยบทบาทหลักอยู่ที่ครูโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และมีครูระดับอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง ดังสังเขปผลวิจัยข้างต้น บ่งชี้ถึงความจำเป็นในการออกแบบและสร้างสื่อการเรียนรู้เฉพาะกิจในพื้นที่พิเศษ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเล็งเห็นความสำคัญข้อนี้เป็นที่มาให้เกิดโครงการวิจัยข้างต้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้สร้าง

โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น อันมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง จุดประสงค์ของโครงการดังกล่าวปรากฏผลให้เห็นส่วนหนึ่งตามเนื้อหาบทความวิจัยที่ศึกษา ลักษณะเด่นของแบบเรียนเฉพาะกิจ บัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้น ชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่ครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ร่วมสร้างสรรค์ขึ้น ตามผลการวิจัยที่สรุปและอภิปรายแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยไปใช้นี้ต้องพิจารณาเงื่อนไขการจัดการเรียนการสอนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความต่างกัน ตัวแปรที่สร้างความต่างสำหรับองค์ประกอบที่มาจากผู้เรียน เช่น ชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมการสื่อสาร เป็นต้น เงื่อนไขดังกล่าวมีผลให้ควรพิจารณา ศึกษาวิจัยความสำคัญจำเป็นในการสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจเพื่อความเหมาะสมแก่ผู้เรียน และได้รับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขับเคลื่อนความร่วมมือทั้งจากสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการงานปกครองท้องถิ่นในภูมิภาคที่นักเรียนในชุมชน จำนวนมากยังมีความต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมการสื่อสาร เพื่อจะได้ ร่วมกันสร้างแบบเรียนเฉพาะกิจในระดับอื่น ๆ ของการศึกษาชั้นต่อไป เช่น ประถมศึกษา ตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสนับสนุนวิจัย โดยส่งมอบผ่านงาน เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ นวัตกรรมบัญชีคำพื้นฐานภาษาไทย ระดับประถมศึกษาตอนต้นของครู 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในโครงการใหญ่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษา เป็นพี่เลี้ยง

References

- Jankaew, R., Chomchuen, A., & Numun, W. (2016). Effects of learning activities using graphic organizer techniques on critical thinking, learning achievement and retention in thai literature of grade 7 students. *Journal of Education Prince of Songkla University*, 27(2), 165-178. [in Thai]
- Jansawang, C. (2007). *A comparison of learning achievement and retention of students using Malay dialects the mother tongue by computer-assisted instruction with thai narration and bilingual narration* [Unpublished master's thesis]. Prince of Songkla University, Pattani Campus. [in Thai]
- Lower Southern Office of the Higher Education and Commission Higher Education Development Network: Songkhla. (2019). *Prathomsuksa 1: Basic vocabulary list*. [in Thai]
- Nilsuk, P. & Phetmanee, N. (2010). Media and education technology for developing education. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 21(3), 107-118. [in Thai]
- Office of the Higher Education Commission Lower Southern Higher Education Development Network: Songkhla. (2019). *Prathomsuksa 2: Basic vocabulary list*. [in Thai]
- Petcharaporn, K. (2018). *Learning native language and second language*. Psychology for Teachers. http://C:/Users/LA/Downloads/Documents/_6_.pdf [in Thai]
- Watcharasukum, S. (2012). *Problems in using Thai language from Thai - Malaya students in three southernmost provinces*. <http://wb.yru.ac.th/handle/yr/182> [in Thai]
- Yousimarak, C. (2010, August 19). Research can solve education's problems in southern border provinces. *Daily News*. [in Thai]